

Tillsyn och registratur
Justina Björklund verksamhetssamordnare

Till:
Marknadskontrollrådet

Kemikalieinspektionens uppföljning av marknadskontrollplan för 2018

Inledning

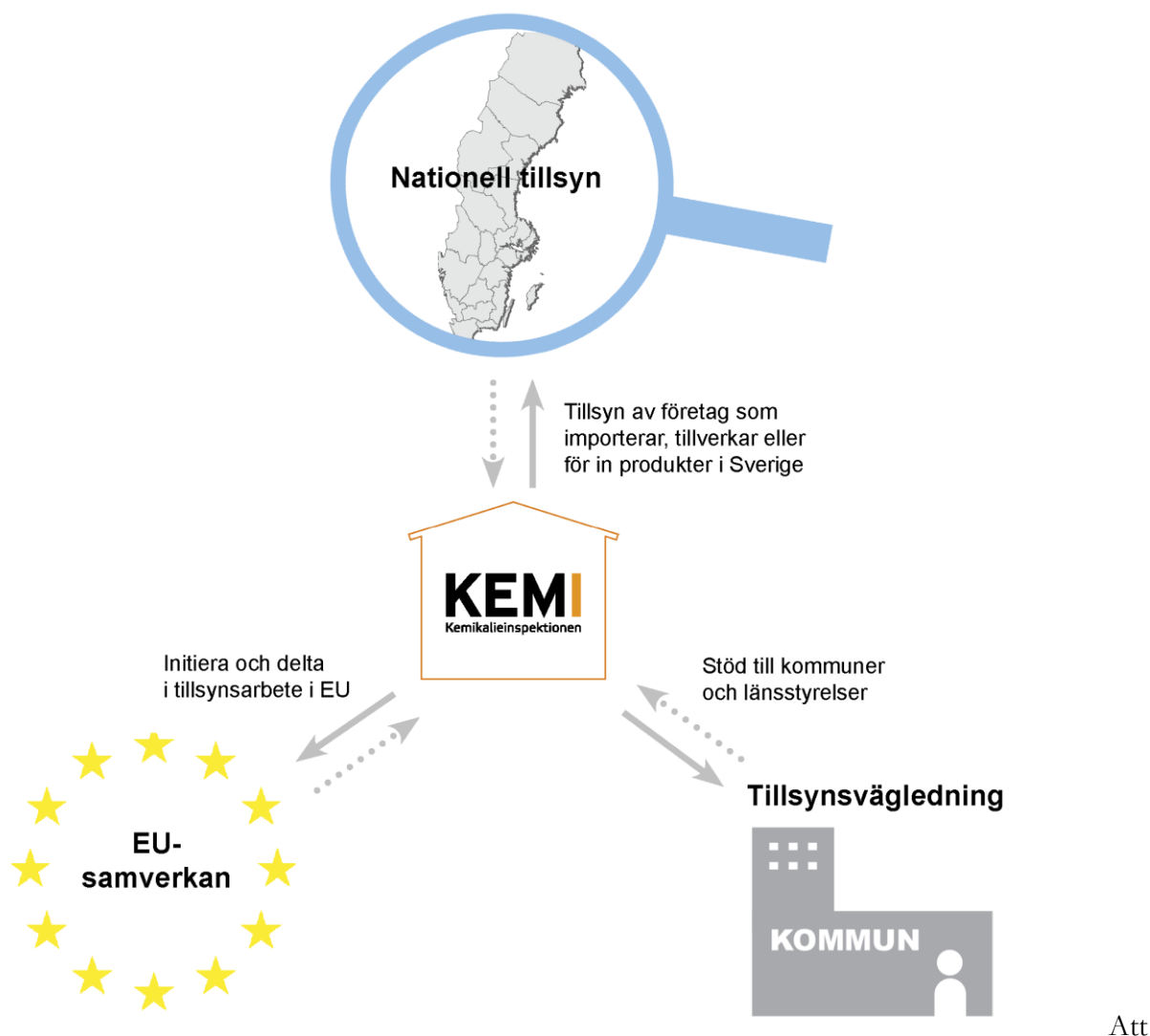
Detta är Kemikalieinspektionens uppföljning av marknadskontrollplanen för 2018.
Den är baserad på relevanta delar av myndighetens årsredovisning.

Bedriva tillsyn

Kemikalieinspektionen inspekterar tillverkare och importörer av kemiska produkter, varor och bekämpningsmedel. Vi samarbetar om tillsynsfrågor inom EU och vägleder kommuner och länsstyrelser i deras kemikalietillsyn. Myndigheterna ansvarar också för produkt- och bekämpningsmedelsregistren, där alla de kemiska produkter och biologiska medel som produceras, importeras och sprids på den svenska marknaden ska finnas registrerade. Registret används för att ta fram statistik om kemikalieanvändningen. Kemikalieinspektionen använder även registret i arbetet med att utveckla regler och för att göra urval av företag och produkter som ska inspekteras.

Vårt tillsynsarbete

Figur 1. . Kemikalieinspektionens arbete med de tre tillsynsuppdragen

Att företag följer kemikaliereglerna är en viktig förutsättning för att nå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. Kemikalielagstiftningen består till största delen av olika EU-förordningar. För att uppnå en likvärdig tillsyn och för att arbetet för en Giftfri miljö ska vara effektivt är vår möjlighet till samverkan inom EU och nationellt en avgörande faktor. Ett av etappmålen för Giftfri miljö är effektivare kemikalietillsyn inom EU.

I samverkan med övriga EU-länder initierar vi gemensamma tillsynsprojekt och arbetar för en konkurrensneutral uttolkning och tillämpning av kemikalielagstiftningen på EU-marknaden. Effekten

som eftersträvas är att tillsynen i andra EU-länder gör att produkter som når den svenska marknaden redan är kontrollerade enligt EU:s kemikaliereregler.

Vår samverkan med de centrala tillsynsmyndigheterna och vårt stöd till kommuner och länsstyrelser i form av tillsynsvägledning är förutsättningar för en effektiv och likvärdig tillsyn inom Sverige.

Vårt tillsynssamarbete inom EU

Det gemensamma arbetet inom EU sker inom ramen för olika nätverk. Nätverkens praktiska arbete är fördelat på arbetsgrupper. Samordningen av tillsynen sker till stor del genom gemensamma tillsynsprojekt som respektive medlemsland genomför inom sin nationella tillsyn.

Det största samverkansorganet Forum för informationsutbyte om verkställighet (Forum) är reglerat i Reach-förordningen och obligatoriskt för EU:s medlemsländer. Inom Forum pågår flera gemensamma projekt och pilotprojekt, de senare oftast med färre deltagande länder (se vidare under avsnittet *Vår operativa tillsyn*).

Kemikalieinspektionen har genom regeringens satsning på handlingsplanen för en giftfri vardag kunnat bygga upp kompetens och erfarenhet av varutillsyn som gett oss möjlighet att driva arbetet med att lyfta varutillsynen inom EU. På så vis bidrar vi till *Effektivare tillsyn inom EU*, vilket är ett av etappmålen för det svenska miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. Totalt har inspektörer från Kemikalieinspektionen deltagit i tio arbetsgrupper varav i fyra som ordförande.

Under 2018 har vi deltagit i och lett arbetsgruppen som koordinerat den operativa fasen av ett EU-projekt om ämnen i varor (Substances In Articles, SIA). I projektet deltar 15 EU-länder som granskar hur leverantörer av varor informerar kunder och anmäler förekomsten av vissa farliga ämnen i varor. Mer information om den svenska operativa tillsynen finns i avsnittet *Vår tillsyn av varor*.

Under 2018 har Kemikalieinspektionen initierat, planerat och drivit arbetet med att ta fram checklistor och annat arbetsmaterial till det första EU-gemensamma tillsynsprojektet om biocidbehandlade varor. Projektet kommer att fortsätta under 2019 med Kemikalieinspektionen som ordförande.

Under året har vi även varit med och tagit fram utbildningsmaterial och undervisat andra inspektörer inom EU. Utbildningen fokuserade på biocidbehandlade varor samt registrering av ämnen. Dessa inspektörer kommer i sin tur att utbilda sina kollegor nationellt. Utbildningsinsatsen får stor spridning och möjliggör en gemensam kunskapsbas.

Product Safety Network (ProSafe) är ett fristående nätverk med inriktning på konsumentssäkerhet för EU- och Efta-länder (European Free Trade Association). Nätverket samordnar tillsynsinsatser med inriktning på varors kemiska risker. Under 2018 har vi deltagit i arbetsgruppen för ett EU-projekt för tillsyn av farliga ämnen i elektriska leksaker (Joint Action 2016). Resultatet redovisas i avsnittet *Vår tillsyn av varor*.

Tabell 1. Tillsynssamarbete inom EU 2016–2018 (kostnad tkr).

Nätverk	2018		2017		2016	
	Antal	Kostnad	Antal	Kostnad	Antal	Kostnad
Forum						
Ordinarie Forummöte	3	-	3	-	3	-
BPR-subgrupp	3	-	3	-	3	-
Arbetsgrupper inom Forum	22	-	17	-	5	-
Övriga nätverk för tillsynsfrågor						
Nordiska kemikaliegruppen	3	-	1	-	1	-
CLEEN	1	-	1	-	1	-
PPP Enforcement	2	-	4	-	1	-
RoHS-nätverk	1	-	2	-	1	-
Product Safety Network	6	-	10	-	6	-
Totalt	41	3 520	41	3 583	21	3 000

Uppföljning av 2018 års EU-samverkan

Resultaten av de EU-gemensamma projekten redovisas året efter den operativa fasen. De resultat och effekter vi tagit del av under året är utfall utifrån de projekt vi deltog i 2017 vilka redovisas nedan.

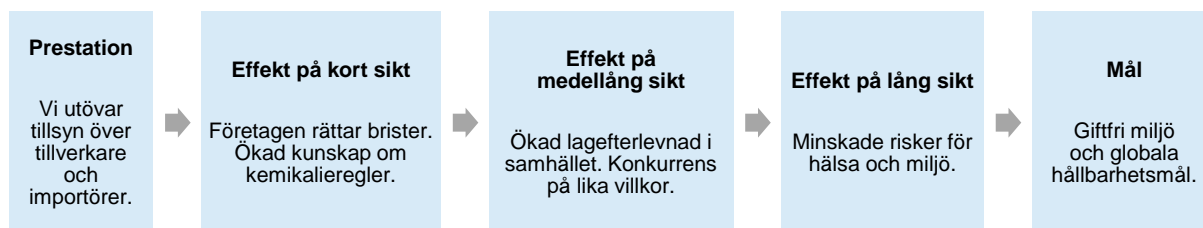
EU-gemensamt tillsynsprojekt med fokus på hur information kommuniceras i distributionskedjan	898 inspektioner utfördes i 29 EU/EES-länder. Informationen för 375 kemiska ämnen kontrollerades.	82 procent av de inspekterade företagen efterlever de krav som ställs i Reach-förordningen om kommunikation i distributionskedjan och om riskhantering (utifrån den information som ges i säkerhetsdatabladet).
	I Sverige deltog förutom Kemikalieinspektionen Arbetsmiljöverket, Länsstyrelserna och Naturvårdsverket.	I projektet undersökte Echa kvaliteten på 50 kemikaliesäkerhetsrapporter. Undersökningen visade att kemikaliesäkerhetsrapporterna var otydliga, saknade relevant information och inte var uppdaterade och dessa brister påverkar kvaliteten på den information som ges i de utökade säkerhetsdatabladet.
EU-gemensamt tillsynsprojekt, Joint Action 2015. Projektet, som initierats av EU-nätverket ProSafe, fokuserade på tillsyn av leksaker i mjuk plast och hade sin operativa fas under 2017.	Sverige var drivande i projektgruppen. 17 länder utförde operativ tillsyn. Sammanlagt kontrollerades och analyserades 255 leksaker såsom plastdockor och badleksaker	19 procent av kontrollerade leksaker innehöll förbjudna halter av främst DEHP. I den svenska tillsynen analyserades 15 leksaker, varav två hade halter av DEHP över gränsvärdet.

Vår operativa tillsyn

Kemikalieinspektionens tillsynsuppdrag omfattar kemikalier i varor, kemiska produkter och bekämpningsmedel.

Vi kontrollerar att företag som importerar, tillverkar eller för in produkter och varor från EU följer de lagar och regler som finns inom Kemikalieinspektionens tillsynsområde. Vi ställer krav på företagen att åtgärda brister eller dra tillbaka produkterna från marknaden. Vi tillhandahåller också information som underlättar för företagen att tolka och följa lagstiftningen.

Figur 1. Effektkedja över hur vårt operativa tillsynsarbete bidrar till att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö och globala hållbarhetsmål.

Inspektionsarbetet kan ske på ett flertal olika sätt. Tillsynen kan fokusera på antingen ett fåtal ämnen och regelområden eller en mer omfattande tillsyn. Val av metod bestäms utifrån vad som ger störst effekt och är mest kostnadseffektivt i förhållande till resursåtgång och därför varierar antalet analyser och inspektioner mellan åren.

I tillsynen kontrollerar vi bland annat följande:

- Att produkter och varor som släpps ut på den svenska marknaden inte innehåller förbjudna ämnen.
- Att kemiska produkter är korrekt anmälda till produktregistret och att bekämpningsmedel är godkända.
- Att bekämpningsmedel och andra kemiska produkter är rätt klassificerade, och att informationskraven i form av märkning och säkerhetsdatablad är uppfyllda.
- Att företag fullgör sin informationsskyldighet till sina kunder.

Kemikalieinspektionen planerar tillsynen utifrån största möjliga riskminimering men också utifrån att företag ska ha möjlighet att verka på en konkurrensneutral marknad. I vissa fall gör vi analyser för att kontrollera klassificering eller innehåll av förbjudna ämnen. Genom att produkterna klassificeras och märks korrekt kan de som använder produkterna skydda sig eller välja en mindre farlig produkt.

Under löpande verksamhetsår behöver vi också kunna genomföra snabba kontroller utifrån information som vi får genom våra kontakter med andra myndigheter, företag och allmänhet. Dessa insatser rubricerar vi som händelsestyrd tillsyn och kan medföra att hela produktområden behöver kontrolleras i syfte att bibehålla likvärdiga konkurrensförhållanden. Tips som kommer in till myndigheten kan också leda till att vi får information om företag som inte är anmälda till vårt produktregister. Den totala kostnaden för operativ tillsyn varierar mellan åren beroende på behov av satsningar inom tillsynsvägledningen och vårt tillsynssamarbete inom EU. Detta kan i sin tur medföra att antalet inspektioner varierar.

Analyskostnaderna varierar beroende på vilka produkter och vilka ämnen som analyserats. Under 2018 har vi ökat antalet analyser av växtskyddsmedel, vilket medfört att analyskostnaderna ökat.

Tabell 2. Översikt av operativ tillsyn 2016–2018 (kostnad tkr).

Prestation	2018		2017		2016	
	Antal	Kostnad	Antal	Kostnad	Antal	Kostnad
Antal inspektioner	671	-	518	-	759	-
Varav besöksinspektioner	149	-	110	-	96	-
Antal analyserade varor/produkter	690	-	510	-	681	-
Antal miljösanktionsavgifter	21	-	16	-	26	-
Antal åtalsanmälningar	111	-	99	-	163	-
Analyskostnad	-	2 119	-	1 041	-	1 129
Total kostnad för tillsyn	-	28 218	-	25 751	-	29 084

Vår tillsyn av varor

Myndighetens arbete med tillsyn av varor fokuserar på de områden där våra insatser kan ge störst effekt.

Vi prioriterar vår operativa tillsyn utifrån en fastställd strategi och baserar dem på kriterier som innefattar

- risk för att människor, särskilt barn, eller miljö utsätts för skador,
- sannolikhet att farligt ämne kan finnas i en vara,
- rättsliga och praktiska möjligheter att utöva tillsyn (tillsynsbarhet).

Vår prioritering av tillsyn bygger på våra erfarenheter och kunskap om förekomst av farliga kemikalier i material och dessa produkters användningsmönster samt inriktningen på handlingsplanen för en giftfri vardag.

Tidigare kontroll av kemikalier i varor visar risk för förekomst av otillåtna halter av farliga ämnen i material såsom mjuka plaster, gummi och metaller och elektroniska komponenter. Under 2018 har vi fokuserat på varor som innehåller en eller flera av dessa material och som dessutom har exponeringsmönster som innebär kroppskontakt.

Tabell 3. Operativ tillsyn av varor 2016–2018 (kostnad tkr).

Prestation	2018		2017		2016	
	Antal	Kostnad	Antal	Kostnad	Antal	Kostnad
Antal inspektioner	310	-	172	-	261	-
Varav antal besöksinspektioner	83	-	35	-	20	-
Antal analyserade varor/produkter	600	-	511	-	631	-
Total kostnad	-	9 968	-	7 966	-	9 496

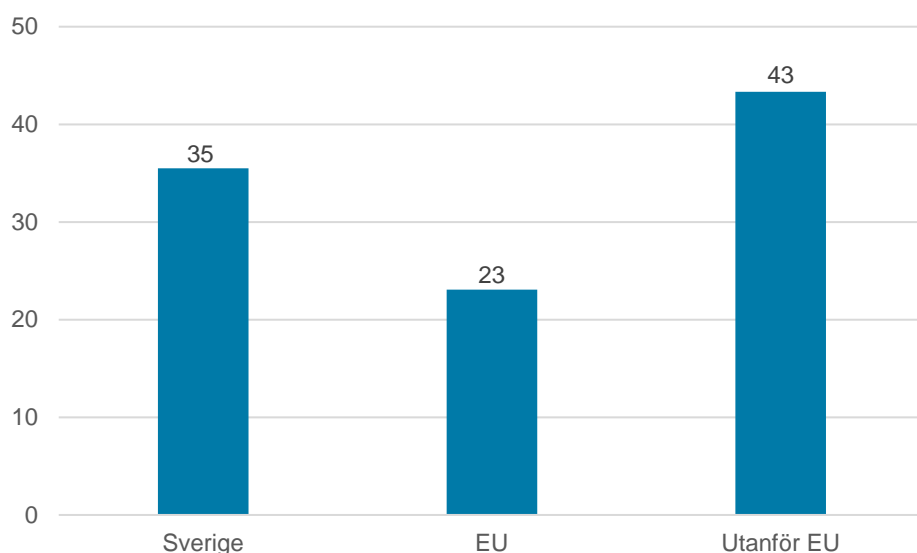
Varuflödet ökar och handelsmönster förändras då e-handeln ökar kraftigt. Behovet av samverkan mellan myndigheter inom och utanför Sverige ökar. Tillsynsarbete för en giftfri vardag sker på fler områden både nationellt och i samverkan med andra länder inom EU. Syftet är att få en effektiv och likvärdig tillsyn och att genom ökad samverkan uppnå regelefterlevnad. För att få effekt är det dessutom viktigt

att säkra konsumenters tillgång till korrekt information om en vara innehåller farliga ämnen och öka medvetenheten om att det finns risker med att handla varor från företag utanför EU.

I ett EU-gemensamt pilotprojekt har vi granskat varuleverantörernas informationsplikt enligt Reach-förordningens artikel 33. Artikel 33 ställer krav på leverantörer att lämna information om särskilt farliga ämnen som finns i deras varor. Granskning har gjorts av ämnen som betraktas som särskilt farliga och som omfattas av informationskravet på kandidatförteckningen. Vi har totalt inspekterat 80 företag och analyserat 220 varor gjorda av mjuk PVC-plast och konstläder. Resultatet visar att 23 varor innehöll enbart ämnen på kandidatförteckningen och ytterligare fem varor innehöll även ämnen för vilka användningen är begränsad.

När handeln sker från företag i länder utanför EU direkt till konsument försvinner denna informationsskyldighet och det finns en risk att konsumenter inte får information om eventuell förekomst av farliga ämnen. Under 2018 har vi granskat varor som når den svenska marknaden via nätbutiker. Näthandelsföretagen var baserade i såväl Sverige, inom EU samt utanför EU och fokus har legat på varugrupper som vanligen uppvisar brister, exempelvis leksaker, smycken och elektronikprodukter. Vid analys av kemikalieinnehåll fann vi flest brister hos företag som har sin bas utanför EU.

Figur 2. Andel varor i procent med för höga halter av otillåtna ämnen som vi köpte från företag baserade i olika länder.

Resultaten tyder på att varor som handlas direkt från företag utanför EU har en större risk att innehålla otillåtna ämnen. Tillsynsmyndigheters möjlighet att ställa krav på åtgärder beror av företagets hemvist. Flera företag utanför EU vidtog frivilliga åtgärder, men det är viktigt att tillsynsmyndigheter inom och utanför EU utvecklar ett effektivt samarbete över gränserna. Det är även viktigt med en ökad medvetenhet hos konsumenter om riskerna med e-handel. De risker vi ser med näthandel stärks ytterligare av resultat från test av 12 mobilladdare som Elsäkerhetsverket köpt via en nätplattform. Mobilladdarna kontrollerades avseende kraven på elsäkerhet. Samtliga 12 hade allvarliga brister både avseende kraven på elsäkerhet och innehållet av begränsade kemiska ämnen. Samtliga innehöll bly i för höga halter och två innehöll kadmium.

Varje år har vi ett tillsynsprojekt där vi särskilt granskar hemelektronik. Elektriska produkter är den varugrupp där vi hittar störst andel otillåtna ämnen i samband med tillsyn. Under 2018 har vi granskat totalt 120 elektriska produkter. Analysresultaten visar att 15 procent av produkterna innehöll halter av

ämnen över tillåtna gränsvärden vilket medförde saluförbud och åtalsanmälan. Förekomsten av skadliga ämnen i elektriska produkter medför risker för hälsa och miljö i första hand vid tillverkning av produkterna och när produkterna blir till avfall. Under användningen bidrar produkterna till den sammanlagda exponeringen för ämnen som vi människor utsätts för.

Kemikalieinspektionen har testat 21 mjuka klämlleksaker av typen ”squishies” med avseende på avgivning av vissa flyktiga organiska ämnen till luft. Undersökningen initierades med anledning av en studie utförd av danska Miljöstyrelsen. De hittade flera flyktiga organiska ämnen i halter som vid deras riskbedömningar visade sig kunna utgöra risker, främst för ögon- och luftvägsirritation. Utifrån våra analysresultat kommer vi att göra en ny bedömning av risken med leksakerna och vidta åtgärder i de fall då det anses nödvändigt.

Under 2018 har Kemikalieinspektionen kontrollerat företag som säljer oljelampor. Varje år sker olyckor där barn har druckit lampolja eller sugit på vecken i oljelampor och därigenom fått i sig olja. För att undvika olyckor finns regler för hur en prydnadsoljelampa ska vara utformad. Vid tidigare tillsyn 2013 uppfyllde ingen oljelampa kraven. Drygt 400 företag har fått informationsutskick om reglerna och 29 har inspekterats. Sammanlagt kontrollerades 39 oljelampor. För sex av oljelamporna kunde företagen visa upp dokumentation som visar att de uppfyller kraven i standarden. Totalt 20 oljelampor saknade dokumentation eller uppfyllde inte kraven. Försäljningen av de lamporna har stoppats av företagen eller fått beslut om saluförbud. Fyra oljelampor visade sig inte omfattas av reglerna eftersom de inte säljs till allmänheten. För nio oljelampor bedömde vi utifrån företagets redovisning att de kan ses som primär ljuskälla och därför inte omfattas.

Kemikalieinspektionen har inom ramen för ett nordiskt samarbetsprojekt kontrollerat företag som säljer reklamartiklar. Cirka 250 företag har fått informationsutskick om reglerna, 47 företag har inspekterats och 115 varor har analyserats. Varorna är främst lågprisel elektronik och produkter av mjuk plast. Av samtliga testade varor innehöll 17 procent förbjudna halter av något ämne. Projektet avslutades med att Kemikalieinspektionen, Konsumentverket och Elsäkerhetsverket gemensamt höll en utbildning för branschen.

Myndigheten har utfört tillsyn av företag som säljer luftvärmepumpar. Luftvärmepumpar innehåller fluorerade växthusgaser och verksamhetsutövare som överlåter en luftvärmepump ska därför säkerställa att installationen görs av ett certifierat företag. Kemikalieinspektionen har sökt upp och informerat samtliga företag som överlåter luftvärmepumpar om gällande regler. För 20 av företagen har vi hittills försäkrat oss om att de uppfyller beviskraven för en korrekt installation.

Vi har tagit emot 67 tips från allmänhet, myndigheter och företag som gäller kemikalier i varor via vårt tipsverktyg på www.kemikalieinspektionen.se. Utöver det har vi fått in fyra ärenden via två system inom EU för spridning av information om farliga produkter. Av alla inkomna tips har nära hälften föranlett en tillsynsinsats i någon form. Cirka två tredjedelar av tipsen härrör från privatpersoner och anonymt inskickade tips.

Företag är skyldiga att på eget initiativ lämna information till Kemikalieinspektionen om de upptäcker att en vara inte uppfyller kraven i kemikalielagstiftningen eller medför en risk, en så kallad underrättelse. Det har inkommit tio underrättelser gällande kemikalier i varor till myndigheten under 2018.

Tabell 4. Inriktning av operativ tillsyn av varor 2018.

Prestation	Antal inspektioner 2018	Besöksinspektioner 2018	Analyserade produkter 2018
E-handel	30	0	106
Substances in articles, SIA	80	54	220
Hemelektronik	46	9	120
Oljelampor	29	0	0
Squishies	13	0	21
Reklamartiklar	47	18	115
Luftvärmepumpar	20	0	0
Händelsestyrd tillsyn	24	0	1
Inspektioner utöver ovannämnda	21	2	17
Totalt	310	83	600

Vår registerbaserade tillsyn

Vi kontrollerar systematiskt de företag som återfinns i produktregistret och vi genomför tillsynsinsatser för att hitta företag och produkter som inte är anmälda. Vi söker aktivt information om tänkbara tillsynsbehov genom omvärldsbevakning och inkommande tips från andra myndigheter, företag och allmänhet. Den ökade handeln av produkter via internet ställer nya krav på vårt tillsynsarbete. Vi stärker nu vår kompetens ytterligare och anpassar våra metoder för effektiv regeltillämpning av dessa produktflöden.

Vår tillsyn av kemiska produkter

Kemiska produkter omfattar ämnen och blandningar av ämnen. Många kemiska produkter har egenskaper som gör att de kan vara farliga för människors hälsa och för miljön. De som använder produkterna måste kunna skydda sig själva och sin omgivning. Den som släpper ut sådana produkter på marknaden ansvarar för att produkterna exempelvis är märkta och förpackade på rätt sätt. Märkningen ska vara synlig, tydlig, lättläst och iögonfallande.

Tabell 5. Operativ tillsyn av kemiska produkter 2016–2018 (kostnad tkr)

Prestation	2018		2017		2016	
	Antal	Kostnad	Antal	Kostnad	Antal	Kostnad
Antal inspektioner	262	-	245	-	389	-
Varav antal besöksinspektioner	45	-	63	-	76	-
Antal analyserade varor/produkter	43	-	0	-	41	-
Total kostnad	-	12 971	-	13 941	-	15 871

Ett effektivt sätt att systematisk bedriva kontroll av registrerade företag är att granska dessa regionvis. Vid tillsyn av alla företag inom en region blir likabehandlingsprincipen och marknadskontrollen tydlig för företagen. De företag som inspekteras kan vara allt från enmansföretag till stora koncerner med tusentals anställda. Inspektionerna sker utifrån företagets produktsortiment och olika produkttyper. Syftet är att kontrollera att företagen följer reglerna för kemiska produkter samt öka företagets kunskap om kemikalier och kemikalielagstiftningen.

PIC-förordningen (Prior Informed Consent) ställer krav på anmälan av vissa farliga ämnen till länder utanför EU. Importlandet kan besluta om att antingen godkänna eller avslå import. I år har Kemikalieinspektionen, inom ramen för ett EU-projekt, bedrivit tillsyn enligt PIC-förordningen. Myndigheten har kontrollerat sex företag och åtta ämnen i nio produkter. Detta för att säkerställa att produkter som innehåller de aktuella ämnena inte exporteras utanför Sverige i strid med regelverket. I projektet har vi även kontrollerat att information i märkning och säkerhetsdatablad varit korrekt. Inga allvarliga brister har observerats.

Gödselmedel som innehåller mer än 100 gram kadmium per ton fosfor får inte säljas eller överlåtas. Företag som tillverkar, importerar eller sätter ut gödselmedel på den svenska marknaden ska rapportera kadmiumhalterna till produktregistret. Under 2018 har vi genomfört kontroll av kadmium i mineralgödsel avsedd för grödor till livsmedelsproduktion. Vi riktade informationsbrev till de totalt 25 företag som vid tillfället fanns i produktregistret. Myndigheten kontrollerade även med tullverket att alla som importerat den typ av gödsel fanns med i produktregistret. Nio av dessa företag hade produkter för detta ändamål och ansågs relevanta för att genomgå analys. Analysresultaten för proverna vid detta tillfälle visade inga kadmiumhalter över det nationella gränsvärdet. Granskningen bedöms ha omfattat en stor del av den svenska marknaden för gödsel av den här typen.

Kemikalieinspektionen har tagit emot 171 tips från allmänhet, myndigheter och företag om misstänkta regelöverträdelser som gäller kemiska produkter. Myndigheten har prioriterat 79 av dessa för vidare handläggning. De flesta tipsen gäller faromärkning på förpackningar. Under 2018 har vi genomfört 68 inspektioner.

Tabell 6. Inriktning av operativ tillsyn av kemiska produkter 2018

Prestation	2018		
	Antal inspektioner	Varav besöksinspektioner	Analyserade produkter
Regional inspektionsomgång	94	37	0
PIC-förordningen	6	5	0
Kadmium i gödsel	9	0	18
VOC i färg- och lackprodukter	12	0	22
CLP-2018	15	0	0
REACH tillstånd 2017–2018	43	1	0
Ytskyddsprodukter	10	0	0
Händelsestyrd tillsyn	68	2	3
Inspektioner utöver ovannämnda	5	0	0
Totalt	262	45	43

Vår tillsyn av bekämpningsmedel

Bekämpningsmedel kan ha egenskaper som medför särskilda risker för människor, djur och miljö. Därför måste produkterna granskas och godkännas innan de får släppas ut på marknaden och användas. Utöver de regler som kontrolleras för alla kemiska produkter, granskar vi att bekämpningsmedel är godkända och märkta enligt de bestämmelser som gäller specifikt för bekämpningsmedel. Vi kontrollerar även att de godkända produkternas sammansättning stämmer överens med de krav som finns i produktgodkännandet.

Tabell 7. Operativ tillsyn av bekämpningsmedel 2016–2018 (kostnad tkr).

Prestation	2018		2017		2016	
	Antal	Kostnad	Antal	Kostnad	Antal	Kostnad
Antal inspektioner	99	-	101	-	109	-
Varav antal besöksinspektioner	21	-	12	-	0	-
Antal analyserade varor/produkter	47	-	0	-	9	-
Total kostnad	-	5 278	-	3 844	-	3 717

Kemikalieinspektionen har i år analyserat växtskyddsmedel avseende halten verksamt ämne, eventuella föroreningar samt vissa fysikaliska egenskaper såsom pH-värde, färg och lukt. Syftet är att säkerställa att produkterna följer godkännandebeslutet samt att det inte förekommer illegala produkter på den svenska marknaden. Myndigheten har inspekterat tio företag och analyserat tolv produkter. Av dessa produkter avvek två från godkännandebeslutet genom att halten verksamt ämne var för låg.

Under 2018 har Kemikalieinspektionen påbörjat arbetet med hur EU:s nya kontrollförfordning ska implementeras i Sverige. Den kommer att träda i kraft under 2019 och kommer att påverka Kemikalieinspektionens tillsyn.

För att tillsyn av växtskyddsmedel ska kunna bedrivas effektivt behöver ansvaret vara tydligt fördelat mellan Kemikalieinspektionen och den kommunala miljötillsynen. Ansvaret utgår från vilken roll det enskilda företaget har i distributionskedjan på den svenska marknaden, om de agerar som distributörer eller importerar produkterna. Kemikalieinspektionen har genomfört breda kontroller av stora distributörers produktflöden av växtskyddsmedel. Vi kan konstatera att de allra flesta av dessa företag har produkter som tillhör såväl vårt som kommunernas tillsynsansvar. Myndigheten kontrollerade också ett antal produkter per företag för att se om utformning av säkerhetsdatablad och märkning var korrekt utformade. Resultatet visar att produktinformationen innehåller få brister.

Myndighetens tillsyn av biocidprodukter har under 2018 fokuserat på produkter som är undantagna kravet på godkännande och på företag baserade i Västra Götaland och Småland. Vi har inventerat alla företag inom det geografiska området och 23 har inspekterats, varav knappt hälften i form av inspektionsbesök. Under inspektionerna har vi kontrollerat produktinformation i form av säkerhetsdatablad, märkning samt att det verksamma ämnet i produkterna köps från en godkänd leverantör, vilka samtliga visade sig göra. En knapp tredjedel av företagen uppvisade brister avseende märkningen.

Kemikalieinspektionen har tagit emot 104 tips från allmänhet, myndigheter och företag gällande misstänkta regelöverträdelser. Vi har prioriterat 40 av dessa för vidare inspektion. Den största andelen av tipsen kommer från andra myndigheter.

Tabell 8. Inriktning av operativ tillsyn av bekämpningsmedel 2018.

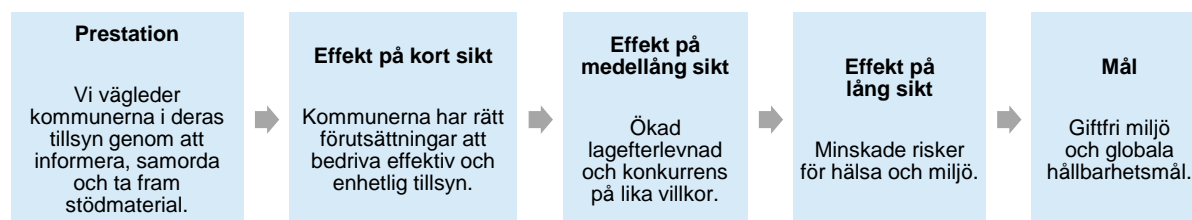
Prestation	2018		
	Antal inspektioner	Varav besöksinspektioner	Analyserade produkter
Uppföljning tillsyn av växtskyddsmedel	17	2	0
Regional tillsyn av biocidprodukter	23	11	0
Analys av växtskyddsmedel	10	0	47
Stora distributörer av växtskyddsmedel	9	8	0
Händelsestyrd tillsyn	40	0	0
Totalt	99	21	47

Vår tillsynsvägledning

Kemikalieinspektionen ger tillsynsvägledning till kommuner och länsstyrelser. Tillsynsvägledningen består av råd och stöd, samordning och uppföljning för att öka rättssäkerheten, likvärdigheten och höja kvaliteten i kontrollen. Detta görs i form av seminarier, vägledningsmaterial genom vår nätverksplattform.

Statskontorets rapport ”Bättre stöd med kommunal medverkan” visar att kommuner och länsstyrelser har högt förtroende för Kemikalieinspektionens kompetens och anser att myndigheten är drivande i frågor som rör kemikalietillsyn och har en förmåga att leda och samordna kemikalietillsyn.

Figur 3. Effektkedja över hur vår tillsynsvägledning bidrar till att nå miljö kvalitetsmålet Giffri miljö och globala hållbarhetsmål.

Vi har tagit fram en plan för tillsynsvägledning för åren 2019–2021. I planen redogör vi för vilka kunskapsområden vi prioriterar. Vi utvärderar och anpassar kontinuerligt i vilken form tillsynsvägledning ska ske för att möta behovet hos kommuner och länsstyrelser.

Tabell 9. Genomförda vägledningsinsatser till kommuner och länsstyrelser (kostnad tkr).

Prestation	2018		2017		2016	
	Antal	Kostnad	Antal	Kostnad	Antal	Kostnad
Seminarier	3	-	1	-	5	-
Utbildningar	5	-	8	-	6	-
Tillsynsvägledning brev	5	-	5	-	4	-
Totalt	13	2 714	14	3 512	15	2 586

Råd och stöd

Under 2018 har vi erbjudit kommuner och länsstyrelser stöd i form av vårt grundläggande seminarium om utsläppande av kemiska produkter, bekämpningsmedel och varor på marknaden samt tillsyn i detaljhandeln. Vi har också genomfört två fördjupningsseminarier med fokus på regler kring märkning av kemiska produkter i detaljhandeln respektive regler om biocidprodukter och dess verksamma ämnen.

Vi arbetar löpande med att utveckla vårt stöd till kommuner. Under året har vi genomfört en utbildning om reglerna i VOC-direktivet som gäller vissa färger och lacker. Utbildningen arrangerades efter önskemål från Miljösamverkan Östergötland och 30 deltagare från 13 kommuner och länsstyrelser deltog. Utbildningens syfte var att öka kunskapen hos länets inspektörer och underlätta deras tillsyn av dessa produkter.

Kommunernas miljöinspektörer får råd och stöd genom vår särskilda informationskanal för tillsynsvägledning på vår webbsida. Kemikalieinspektionen erbjuder stöd i tillsynsarbetet i form av checklistor och lathundar utifrån de olika regelområdena och reder ut frågor som kan uppstå i det operativa arbetet. De flesta frågorna under 2018 har handlat om klassificering och märkning. Genom vår nätverksplattform når vi cirka 1 000 miljöinspektörer som gemensamt representerar samtliga länsstyrelser och cirka 88 procent av landets kommuner.

Uppföljning och utvärdering

Kemikalieinspektionen samlar årligen in uppgifter om föregående års kommunala tillsyn. Vi kompletterar uppgifterna med våra egna tillsynsinsatser och återrapporterar till EU i enlighet med de krav som finns i olika EU-förordningar. Uppgifterna är indelade i regelområden och ger oss information om vilken tillsyn som bedrivits. Detta ger också underlag när myndigheten utformar strategier för vägledningsinsatser och vår egen operativa tillsyn.

Efter några år av arbete med tillsynsvägledande insatser för CLP-förordningen, kan vi nu följa hur det kommunala tillsynsarbetet utvecklas. En ökning från 46 kommuner som bedrev CLP-tillsyn under 2015 har skett till 2017 då antalet kommuner är 142. Den stora ökningen kom i samband med det samverkansprojekt Kemikalieinspektionen initierat om märkning och förpackning. I samverkansprojektet kontrollerade kommunerna 24 000 kemiska produkter. Detta medför en ökad effektivitet när fler kommuner bedriver tillsyn i samband med initierade samverkansprojekt som Kemikalieinspektionen inte har resurser att genomföra på egen hand.

Samordning

Kemikalieinspektionen samarbetar med andra myndigheter och kommuner för att få en effektiv tillsynsvägledning. Myndigheten ingår i Tillsyns- och föreskriftsrådet, ett rådgivande organ för samråd och samverkan för myndigheternas arbete i frågor som rör tillsyn. I år har rådet bland annat haft en workshop om nationell miljö-tillsynsstrategi och vi har i samarbete med de andra centrala myndigheterna inom Tillsyns och Föreskriftsrådets regi tagit fram tillsynsvägledningsplaner för åren 2019-2021.

Ett effektivt sätt att bedriva tillsynsvägledning är i form av nationella samverkansprojekt med landets kommuner. Årets samverkansprojekt med fokus på tillsyn av växtskyddsmedelsanvändning på golfbanor anordnades av Kemikalieinspektionen, Naturvårdsverket och Jordbruksverket. Projektet började med två informationsmöten i Göteborg och Stockholm där representanter från Svenska golfförbundet, Scandinavian Turfgrass and Environment Research Foundation (STERF), golfklubbar och 65 kommuner deltog. Tillsynen fortgår fram tills mars 2019 och återrapporteras statistiskt först nästa verksamhetsår.